Keszkenő - a besztercebányai evangélikus templomból

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	50.211.1
Készítés ideje:	1675 - 1700
Készítés helye:	Felső-Magyarország; Besztercebánya (feltehetően)
Anyag:	vászon
Technika:	aranyozott ezüstfonallal hímzett; csipkével szegett; selyemfonallal hímzett
Méretek:	szélesség: 74,5 cm hosszúság: 71 cm

A zöld selyemfonallal és sárga selyem bélfonal köré tekert aranyozott ezüstszalaggal hímzett kendő tükrét zöld és aranyfonalas csík keretezi, illetve aranyozott ezüstfonalas, legyezőmintás vert csipke szegélyezi. A kendő négy sarkában egy-egy azonos felépítésű növényi ornamens helyezkedik el: félkörívesen hajló virágszár, melyet a belőle kihajtó nagy, sarlós, hasított szélű levél keretez, végén kinyílt tulipán csüng. A levélből és száraiból kisebb virágok, levelek és ún. miribóta-levél erednek. Ez a perzsa-török eredetű motívum igen kedvelt volt a magyarországi reneszánsz hímzéseken. A kendőn ugyanakkor már a barokk hatása is érzékelhető. Jellemzői: a hajlékony vonalvezetés, a szárat díszítő és a virágok csúcsán kunkorodó apró kacsok, amelyek fellazítják, könnyedebbé teszik a rajzot. A hímzés külön érdekessége a magyar textilanyagban ritkán előforduló kontúrozás. A motívumok geometrikus mintázatú kitöltése mellett a zöld és aranyszínű kontúrok fokozzák a felület gazdagságát.

Az így díszített kendők szinte kivétel nélkül felvidéki templomokból vagy a mai Magyarország északi területeiről származnak. Két hasonló kendőt őriz még az Iparművészeti Múzeum (ltsz. 12443 50.197), egyet pedig a besztercebányai Közép-Szlovákiai Múzeum (Stredoslovenské múzeum). Divald Kornél az eperjesi evangélikus templomban lelte föl a kendő aranyfonallal hímzett változatát, Palotay Gertrúd pedig a kömlődi és kenézlői református egyház egy-egy hasonló kendőjét publikálta. (Divald Kornél: *Sáros vármegye szövött emlékei*. Budapest 1905, 33. kép Palotay Gertrúd: *Oszmán-török elemek a magyar hímzésben.* Budapest 1940, 43., 50., 58., 60., 137 és 120. kép)

A kendőt Divald Kornél fedezte fel a besztercebányai evangélikus templomban 1918-ban.

Irodalom

- Szerk.: Farbaky Péter, Kiss Réka: *Kálvin hagyománya. Református kulturális örökség a Duna mentén*. Budapesti Történeti Múzeum, Budapest, 2009. - Nr. 2.6.17. (László Emőke)
- László Emőke: *Magyar reneszánsz és barokk hímzések. Vászonalapú úrihímzések*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2001. - Nr. 119.
- Radvánszky Béla: *Magyar családélet és háztartás a XVI-XVII. században. I. (Reprint)*. Helikon Kiadó, Budapest, 1986. - 136. kép
- Csermelyi Sándor: *Magyar hímzések kiállításának leíró lajstroma*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1918. - Nr. 96.
- Divald Kornél: Régi hímzéseink és a népművészet. *Magyar Iparművészet*, 14. (1911). 1911. - 149. kép
- László Emőke: -A besztercebányai ágostai hitvallású evangélikus templom régi magyar hímzései *Credo*, 2004, 10.. - 84. p. és 7. kép

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum